

CURTEA DE APEL CENTRU

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Teilor 4
e-mail: cac@justice.md, Tel.: /373 22/ 635 417
www.instante.justice.md

4.35/1-1824 24.09.15

Curtea Constituțională a Republicii Moldova mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28

Curtea de Apel Centru, Vă expediază solicitarea ridicării excepției de neconstituționalitate înaintată de către reprezentantul pârâtului Partidul Politic Partidul Republican "Inima Moldovei", Nagacevschi Fadei, în cauza civilă la acțiunea înaintată de de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, intervenienți accesorii Comisia Electorală Centrală și Serviciul de Informații și Securitate, privind limitarea activității Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei” pe un termen de 12 luni.

Anexe:

Copia cererii de chemare în judecată;
Sesizare privind excepția de neconstituționalitate înaintată de reprezentantul pârâtului Partidul Politic Partidul Republican "Inima Moldovei", Nagacevschi Fadei;
Încheierea Curții de Apel Centru nr. 2-15/25 din 23 septembrie 2025;

**Presedintele interimar al
Curții de Apel Centru**

Mîra Ghenadie

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău, MD-2004

SESIZARE
privind excepția de neconstituționalitate a art. 21 alin. (3²) din
Legea nr. 294/2007 privind partidele politice

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

Nume partid: Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”

Număr de identificare de stat și cod fiscal: 1024620012817

Data înregistrării: 29.11.2024

Reprezentant legal: Irina Vlah, Președinte

Reprezentant prin procură: Fadei Nagacevschi

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun

În fapt, Domnul Dragoș Galbur, președintele Partidului politic Partidul Național Moldovenesc (în continuare - PNM), a depus la Comisia Electorală Centrală o contestație, înregistrată sub nr. CEC10AP/6 din data de 2 septembrie 2025, împotriva doamnei Irina Vlah, președinta Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”.

Totodată, doamna Arina Spătaru, președinta Partidului Politic Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa (în continuare - ALDE), a depus o sesizare, înregistrată la Comisie sub nr. CEC-7/22684 din 5 septembrie 2025.

PNM susține în contestația nr. CEC-10AP/6 că la data de 2 septembrie 2025 Centrul Național Anticorupție, în colaborare cu Procuratura municipiului Cahul și cu suportul altor structuri specializate ale Inspectoratului General al Poliției, a desfășurat acțiuni procesuale într-o cauză penală privind finanțarea ilegală a unei formațiuni politice.

Descinderile au vizat mai multe locații din Chișinău și sudul țării, inclusiv instituții publice, fiind reținute mai multe persoane bănuite de implicare în activități de corupere electorală și spălare de bani.

Mai arată că, potrivit informațiilor oficiale comunicate de autoritățile competente, au fost documentate episoade de remunerare ilicită a activiștilor politici, colectare a semnăturilor contra plată și utilizare de resurse financiare provenite din Federația Rusă, prin intermediul instituției bancare „Promsviazybank” și al aplicațiilor electronice asociate, aflate sub regim de sancțiuni internaționale.

Totodată, investigațiile au relevat coordonarea activităților prin canale de comunicare criptate și implicarea directă a unor curatori din afara țării în diseminarea de materiale de dezinformare pe rețelele sociale.

Susține că, în cadrul perchezițiilor, organele de drept au ridicat mijloace bănești în diferite valute, carduri bancare de tip „MIF”, tehnică de calcul, înscrisuri de ciornă, precum și alte bunuri relevante pentru investigații.

Autoritățile au confirmat că o parte din fondurile provenite din străinătate erau lichefiate prin intermediul unor aplicații electronice, în scopul finanțării activităților electorale ale formațiunii vizate.

Adaugă PNM că președinta Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, parte componentă a Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”, a recunoscut public efectuarea

perchezițiilor la unii membri ai formațiunii, fapt ce ar confirma conexiunea directă a partidului cu circumstanțele investigate.

Relatează PNM că, pe baza acestor date oficiale, a depus contestația în examinare, invocând finanțarea ilegală și utilizarea frauduloasă a resurselor din afara țării de către Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” și, respectiv, solicită excluderea acestuia din cursa electorală.

Contestatarul *a solicitat*:

- formularea unei cereri adresate Inspectoratului General al Poliției și Centrului Național Anticorupție privind oferirea informațiilor suplimentare referitoare la finanțarea ilegală a Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, inclusiv cu mijloace financiare din străinătate;

- constatarea faptului că Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, parte a Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”, a fost finanțat ilegal și a utilizat în campania electorală mijloace financiare provenite din străinătate;

- emiterea unei hotărâri cu privire la anularea înregistrării Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, parte a Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”, cu excluderea candidaților din lista de candidați.

La rândul său, ALDE a prezentat susțineri în același sens, invocând aceleași circumstanțe factuale și argumente juridice privind finanțarea ilegală a Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, formațiune componentă a Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”.

ALDE a subliniat că acțiunile investigate subminează corectitudinea competiției electorale și *a solicitat* examinarea posibilității de a revizui statutul legal al Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei” ca participant în alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, inclusiv prin verificarea legăturilor directe ale blocului cu membrii reținuți, și de a adopta hotărâre în acest sens.

La data de 17 septembrie 2025 a fost examinată contestația Nr.CEC-10AP/6 din 2 septembrie 2025 depusă de Partidul Politic „Partidul Național Moldovenesc” și sesizarea nr. CEC-7/22684 din 5 septembrie 2025 depusă de Partidul Politic Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa împotriva Blocului Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei.

Prin hotărârea CEC nr. 3993 din 17 septembrie 2025, *s-a hotărât*:

1. Se admite parțial contestația nr. CEC-10AP/6 din data de 2 septembrie 2025 a Partidului politic Partidul Național Moldovenesc și sesizarea nr. CEC-7/22684 din 5 septembrie 2025 a Partidului Politic Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa.

2. Se aplică Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei” sancțiunea avertismentului pentru încălcarea prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice.
3. Se inițiază efectuarea misiunii de control complex al finanțării activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” pentru perioada 1 mai - 31 august 2025 și a Blocului Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei” pentru perioada 3 august-1 octombrie 2025.
4. Se comunică subiecților enumerați la punctele 2 și 3 faptul inițierii misiunii de control.
5. Subiecții enumerați la punctul 3 vor pune la dispoziția membrilor grupului de control, în termen de 48 ore, toate actele necesare solicitate cu privire la finanțarea campaniei electorale și/sau a partidului politic.
6. Se expediază Ministerului Justiției prezenta hotărâre și copia dosarului administrativ în vederea examinării aplicabilității art. 21 din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice în privința Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”.

La data de 19 septembrie 2025 Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva hotărârii CEC nr. 3993 din 17 septembrie 2025 (se anexează), în principal, **solicitând**:

- a admită acțiunea și a anula Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3993 din 17 septembrie 2025 cu privire la contestația nr. CEC-10AP/6 din 2 septembrie 2025 și sesizarea nr. CEC7/22684 din 5 septembrie 2025.

Tot la data de 19 septembrie 2025 Ministerul Justiției a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” prin care solicită:

- a admită cererea de chemare în judecată și a dispune limitarea activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”,
- a aplica măsura asigurătorie sub formă de limitare a activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” pe perioada examinării cauzei, până la pronunțare în fond, conform art. 21 alin. 3² din Legea nr.294/2007 privind partidele politice.

În motivarea acțiunii, Ministerul Justiției a făcut trimitere la scrisoarea nr. CEC-8/8992 privind notificarea despre adoptarea Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 3993 din 17 septembrie 2025 cu privire la contestația nr. CEC-10AP/6 din 2 septembrie 2025 și sesizarea nr. CEC-7/22684 din 5 septembrie 2025 și la argumentele CEC reținute pentru în motivarea hotărârii notificate ministerului. Suplimentar, Ministerul Justiției a reținut un articol de presă pentru a-și motiva acțiunea.

Despre depunerea acțiunii împotriva Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, Ministerul Justiției a comunicat public la 19 septembrie 2025.

Procedura în cadrul căreia a fost ridicată excepția

Prezenta excepție de neconstituționalitate este invocată în cadrul cauzei pendinte pe rolul Curții de Apel Centru, judecător raportor, Roman Pascari, privind acțiunea Ministerului Justiției împotriva Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, prin care se solicită aplicarea măsurii asigurătorii prevăzute de art. 21 alin. (3²) din Legea nr. 294/2007.

Număr de înregistrare: 2-25134628-02-2-19092025-1

Număr dosar: 2-15/25

Data: 19.09.2025

C. Obiectul sesizării. Norma contestată

Legea contestată: Legea nr. 294/2007 privind partidele politice

Textul contestat:

Art. 21 alin. (3²):

„Luând în considerare gravitatea încălcărilor admise de către partidul politic, existența unui pericol real și iminent de producere a unor consecințe iremediabile pentru valorile democratice și pentru ordinea de drept a Republicii Moldova prin continuarea desfășurării activităților ilegale ale partidului politic, Ministerul Justiției poate cere instanței de judecată să dispună, în calitate de măsură asiguratorie, limitarea activității partidului politic pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond, prezentând, în acest sens, argumentele și probele care să ateste situațiile respective.”

D. Prevederi constituționale pretins încălcate.

Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

1. Art. 23 alin. (2): Dreptul persoanei de a-și cunoaște drepturile și obligațiile
2. Art. 38: Dreptul de a fi ales și de a participa la alegeri
3. Art. 41: Libertatea partidelor politice și egalitatea în fața legii
4. Art. 54: Restrângerea drepturilor fundamentale - condiții de legalitate, necesitate, proporționalitate și respectarea esenței dreptului

Textul contestat permite Ministerului Justiției să solicite instanței, în calitate de măsură asiguratorie, limitarea activității unui partid politic pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea unei hotărâri în fond. Această reglementare este vădit contrară principiilor constituționale și convenționale privind securitatea juridică, legalitatea și proporționalitatea ingerinței.

Observațiile principale sunt următoarele:

1. **Imprevizibilitatea și caracterul arbitrar al măsurii – Norma nu definește cu claritate condițiile de aplicare, durata concretă și limitele măsurii.** În lipsa unor garanții procedurale clare, măsura devine o armă politică arbitrară, contrară art. 23 alin. (2) din Constituție și jurisprudenței CEDO privind calitatea legii (*Sunday Times c. Regatului Unit, Rotaru c. României*).
2. **Contradicția dintre evaluarea CEC și cea a Ministerului Justiției – CEC,** organ electoral independent și specializat, nu a identificat încălcări care să justifice limitarea drepturilor electorale ale partidului sau a Blocului electoral. În schimb, Ministerul Justiției, organ eminent politic, a solicitat limitarea activității partidului care este parte componentă a Blocului Electoral Patriotic, ceea ce demonstrează un abuz de putere și o ingerință politică inadmisibilă în alegeri.
3. **Restrângerea nejustificată a drepturilor electorale în plină campanie –** Aplicarea măsurii în perioada campaniei electorale afectează iremediabil dreptul de a fi ales și dreptul alegătorilor de a alege liber. O asemenea ingerință nu trece testul proporționalității prevăzut de art. 54 din Constituție, fiind excesivă și lipsită de un temei legitim demonstrat.
4. **Măsuri mai dure decât hotărârea finală –** Paradoxal, măsura asiguratorie poate avea efecte mai grave decât hotărârea pe fond, întrucât limitarea activității partidului ar duce la excluderea din alegeri, ceea ce are consecințe ireversibile asupra scrutinului. **Orice reparație ulterioară devine iluzorie, ceea ce contravine principiului securității raporturilor juridice și caracterului efectiv al drepturilor garantate de Constituție și CEDO.**
5. **Lipsa de claritate privind efectele asupra candidaților Blocului electoral –** Norma nu stabilește în ce măsură limitarea activității partidului afectează candidații desemnați. Ambiguitatea permite autorităților să aplice măsura într-

un mod discreționar, încălcând dreptul individual de a fi ales al candidaților, consacrat de art. 38 din Constituție și art. 3 din Protocolul nr. 1 la CEDO.

În concluzie, măsura asiguratorie solicitată reprezintă o ingerință disproporționată, imprevizibilă și arbitrară, ce contravine principiilor statului de drept, securității juridice și egalității în competiția electorală. Ea transformă o garanție procedurală într-o sancțiune politică mascată, afectând însăși esența drepturilor democratice și a procesului electoral liber.

Conform acțiunii Ministerului Justiției, se urmărește limitarea juridică a dreptului Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” de a participa în viața politică a țării pentru o perioadă limitată, iar prin măsura de asigurare solicitată se urmărește limitarea partidului în capacitatea juridică de a participa în cadrul alegerilor parlamentare din 28.09.2025.

Implicit, se urmărește excluderea partidului și a candidaților înregistrați din partea partidului din cursa electorală pentru alegerile parlamentare din 28.09.2025 sau crearea condițiilor politico-juridice pentru anularea alegerilor parlamentare, în cazul unui scor electoral nefavorabil pentru partidul de guvernare.

Elementele menționate supra implică incidența art. 38 și 41 din Constituție.

Cu referire la încălcarea art. 23 alin. (2) din Constituție:

Vom remarca faptul că măsura asiguratorie permisă a fi aplicată de către instanța de judecată la solicitarea Ministerului Justiției în **condițiile speței este una imprevizibilă.**

Astfel, conform art. 18 din Codul electoral al Republicii Moldova, *misiunea Comisiei Electorale Centrale este crearea condițiilor optime pentru exercitarea nestingerită de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului constituțional de a alege și de a fi aleși în cadrul unor alegeri libere și corecte, inclusiv prin asigurarea respectării legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.*

Conform art. 25 din Codul electoral, sunt prescise expres atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în domeniul supravegherii și controlului privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale, iar conform art. 26 sunt descrise atribuțiile CEC în perioada electorală.

Totodată, conform legislației penale și contravenționale sunt descrise atribuțiile organelor drept în cazul încălcărilor de legislație penală sau contravențională din partea partidelor.

Nici unul dintre organele menționate supra nu au constatat conform legii până la moment elemente de finanțare ilegală a Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”.

Organul de urmărire penală doar face investigații, CEC de asemenea doar a inițiat control complex conform competenței.

Niciunul dintre organele menționate supra nu a identificat elemente pentru a aplica unele măsuri juridice față de autorul sesizării, care i-ar interzice să participe în cursa electorală.

Autorul excepției de neconstituționalitate observă că solicitarea Ministerului Justiției în fața instanței de judecată conform articolului de lege contestat prin prezenta sesizare se bazează pe două elemente:

- hotărârea CEC prin care Blocul Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei” din care face parte Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, a fost deja sancționat cu avertisment și,
- un articol de presă anterior adoptării articolului de lege contestat.

De altfel, CEC nu a găsit la etapa emiterii hotărârii nr. 3993 din 17.09.2025 care stă la baza acțiunii Ministerului Justiției împotriva autorului sesizării decât elemente pentru a aplica un avertisment Blocului din care face parte Partidul Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, avertisment care este contestat în instanța de judecată.

CEC nu a identificat elemente pentru a aplica sancțiunea de excludere din cursă nici pentru autorul sesizării, nici pentru Blocul electoral din care face parte.

CEC nu a reținut în argumentarea hotărârii sale articolul de presă din aprilie 2025. Mai mult, CEC nu a identificat impedimente pentru înregistrarea autorului sesizării în calitate de concurent electoral în componența Blocului electoral din care face parte, chiar după publicarea articolului de presă la care face trimitere Ministerul Justiției.

Astfel, marja de intervenție în drepturile autorului sesizării prin articolul de lege contestat este imprevizibilă.

1. Nu este clar, dacă durata măsurii de asigurare poate depăși însăși durata sancțiunii sub formă limitare a activității partidului.

Or, dacă durata limitării activității partidului este prescrisă de lege, atunci durata măsurii asigurătorii este legată de termeni incerți - durata procesului de judecată, care nu poate fi limitată în timp prin lege, or, aceasta este contrar dreptului la un proces echitabil

Și nu este clar cum ar urma să-și apere drepturile reclamantul în asemenea caz.

2. Nu este clar, dacă măsura asigurătorie poate fi aplicată în perioada campaniei electorale și în ce condiții.

Mai mult, avertismentul este contestat în instanță, iar pretențiile cu privire la finanțare urmează a fi auditate conform programului aprobat de CEC.

Dar măsura asiguratorie prevăzută de articolul de lege contestat, aplicată în cadrul campaniei electorale, ar presupune anume limitarea drepturilor electorale ale autorului sesizării.

Astfel, avem situația în care organul independent cu competențe exclusive de administrare a procesului electoral consideră autorul sesizării ca fiind în drept să participe în alegerile parlamentare din 28.09.2025 și tot același CEC sesizează Ministerul Justiției (organ politic) pe baza acelorași constatări, doar că conform legii contestate, tot pentru a limita activitatea partidului, care duce la eliminarea din cursa electorală a autorului sesizării și candidații desemnați de acesta pe lista Blocului Electoral al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei.

De altfel, faptul că, articolul de lege contestat este imprevizibil, lasă loc de arbitrar și duble standarde, se confirmă, inclusiv prin faptul că, în situație similară cu a autorului sesizării se află și alte părți-componente ale Blocului, în privința cărora nu au fost înaintate acțiuni de limitare a activității.

3. CEC nu a găsit motive pentru a refuza autorului sesizării să se înregistreze în calitate de concurent electoral în cadrul Blocului Electoral Patriotic și să participe în alegeri în condițiile existenței articolului de presă menționat de Ministerul Justiției, dar organul executiv, subordonat politic pe baza aceluiași articol consideră rezonabilă împiedicarea partidului contestat să participe în alegeri.

În condițiile indicate supra, articolul de lege contestat face imposibil pentru autorul sesizării să-și cunoască întinderea drepturilor în cadrul procesului electoral.

Totodată, autorul sesizării observă că măsura de asigurare conform articolului de lege contestat este similară cu pretenția pe fond conform legii. Chiar în cazul prelungirii examinării cauzei în fond, măsura de asigurare ar putea fi mai dură decât solicitarea pe fond.

De asemenea, autorul sesizării observă lipsa de claritate a normei contestate privind întinderea drepturilor și obligațiilor candidaților înregistrați în alegeri din partea Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”, în calitate de parte componentă a concurentului electoral, Blocul Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”.

Atsfel, nu este clară care urmează să fie conduita autorităților (CEC) în cazul acceptării măsurii asiguratorii conform textului de lege contestat, fapt ce lasă loc de arbitrar și abuz.

Elementele menționate supra implică incidența art. 23 din Constituție.

Respectiv, în opinia autorului sesizării, sunt incidente cauzei drepturile garantate la art. 23, 38, 41 din Constituție care urmează a fi evaluate și prin prisma art. 54 din Constituție.

Jurisprudența Curții europene a drepturilor omului
Hotărârea din 04.08.2020 pe cauza Partidul Politic „Patria” și alții ȘI ALȚII v. REPUBLICA MOLDOVA (Cererea nr. 5113/15 și altele 14).

În această cauză, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat încălcarea **art. 3 Protocolul nr. 1 (dreptul la alegeri libere)** în legătură cu excluderea Partidului Politic „Patria” din scrutinul parlamentar din 2014. Autoritățile naționale au invocat suspiciuni privind finanțarea din străinătate a formațiunii politice, însă decizia de excludere a fost luată cu puțin timp înainte de ziua alegerilor, fără a exista o anchetă completă și fără a permite partidului un drept real la apărare.

Curtea a subliniat câteva principii esențiale:

1. **Restricțiile privind participarea unui partid politic la alegeri trebuie să fie justificate prin motive „relevante și suficiente”.** Simplul fapt al existenței unor suspiciuni nu este suficient.
2. **Autoritățile trebuie să asigure un proces echitabil și contradictoriu,** în care partidul vizat să fie informat despre acuzații, să aibă posibilitatea de a le contesta și de a prezenta probe.
3. **Măsurile de excludere trebuie să fie proporționale,** iar ingerința în dreptul la alegeri libere nu poate fi justificată de simple presupuneri neconfirmate.
4. **Momentul aplicării sancțiunii** (foarte aproape de ziua scrutinului) a fost considerat de CEDO ca având un efect disproporționat și de natură să compromită integritatea procesului electoral.

Cauze se referă la:

- Participarea la alegeri

Excluderea arbitrară a unui partid cu trei zile înaintea alegerilor parlamentare din cauza presupusei utilizări a fondurilor străine nedeclarate;

- Excluderea bazată pe acuzații neîntemeiate;
- Garanții procedurale insuficiente împotriva arbitrariului;
- Lipsa motivării deciziilor instanțelor naționale.

Principiile generale referitoare la Articolul 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție, inclusiv condițiile de eligibilitate pentru a candida la alegeri, au fost stabilite în mai multe hotărâri relevante, printre care se numără:

- Davydov și alții v. Rusia (§§ 271-77),
- Paksas v. Lituania (nr. 34932/04, § 96, CEDO 2011),
- Orujov v. Azerbaidjan (nr. 4508/06, §§ 40-42, 26 iulie 2011),

- Ždanoka v. Letonia (nr. 58278/00, § 115, CEDO 2006 IV),
- Tănase v. Moldova (nr. 7/08, §§ 154-61, CEDO 2010).

În cadrul acestor hotărâri, Curtea a reafirmat că, deși Statele Contractante beneficiază de o marjă largă de apreciere în stabilirea condițiilor privind dreptul de vot și dreptul de a candida, este competența Curții să analizeze în ultimă instanță dacă aceste condiții sunt conforme cu cerințele Articolului 3 din Protocolul nr. 1.

Curtea verifică dacă:

- condițiile nu aduc atingere esenței drepturilor electorale, afectând astfel eficacitatea lor;
- acestea respectă principiul legalității, fiind impuse în conformitate cu legea;
- urmăresc un scop legitim, cum ar fi protejarea ordinii democratice;
- mijloacele utilizate pentru atingerea acestor scopuri nu sunt disproporționate sau arbitrare.

Astfel, Curtea exercită un control de proporționalitate și legalitate asupra măsurilor adoptate de autorități (a se vedea Davydov și alții, § 272; Paksas, §§ 96-97; Tănase, §§ 161-62; Dicle și Sadak v. Turcia, § 83).

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

1. Încălcarea art. 23 alin. (2) - Imprevizibilitatea măsurii asigurătorii

Prevederea legală contestată instituie o ingerință severă și cu caracter imprevizibil asupra dreptului fundamental de a participa la alegeri. Aspectele critice sunt:

- **Durata neclară și potențial prelungită a măsurii preventive:** măsura poate fi menținută pe o perioadă indefinită, chiar peste durata sancțiunii ce ar putea fi aplicată în soluționarea cauzei pe fond, ceea ce creează o stare de incertitudine juridică și efecte practice similare unei sancțiuni definitive.
- **Efecte comparabile cu sancțiunea pe fond:** în realitate, măsura asigurătorie funcționează ca o pedeapsă anticipată, fiind aplicată fără o hotărâre definitivă și producând consecințe severe asupra drepturilor electorale.
- Lipsa unor criterii clare și obiective pentru aplicarea măsurii pe durata campaniei electorale determină riscul unor interpretări arbitrare și abuzive, vulnerabilizând astfel principiul legalității și egalității în competiția electorală.
- Riscul excluderii unui partid din alegeri, după o eventuală limitare a activității, fără o constatare definitivă de vinovăție sau ilegalitate contravine principiilor fundamentale ale statului de drept și ale dreptului la un proces echitabil.
- Ambiguitatea privind efectele măsurii asupra dreptului candidaților desemnați: nu este clar în ce măsură afectează dreptul individual de a fi ales al candidaților, ceea ce creează un spațiu larg pentru aplicarea discreționară și abuzivă a acestei măsuri.

2. Încălcarea art. 38 - Dreptul de a fi ales

Limitarea activității unui partid politic în timpul campaniei electorale influențează direct dreptul candidaților de a participa în alegeri, fără ca aceștia să fi fost sancționați definitiv, fapt ce contravine principiilor democratice și drepturilor fundamentale:

- Comisia Electorală Centrală (CEC) nu a identificat motive concrete sau temeinice pentru excluderea autorului sesizării sau a candidaților desemnați de partid din procesul electoral.
- Ministerul Justiției, în calitate de organ executiv cu potențiale interese politice, a solicitat limitarea partidului bazându-se pe aceeași bază factuală, dar cu o interpretare mult mai restrictivă și cu o măsură ce produce efecte juridice mult mai grave decât cele stabilite de CEC.
- Această situație creează un precedent periculos, în care autorități cu funcție executivă pot interveni direct și arbitrar în procesul electoral, încălcând astfel separația puterilor în stat și independența instituțiilor.

3. Încălcarea libertății partidelor politice (art. 41 Constituție)

Limitarea activității unui partid în baza unei simple solicitări a Ministerului Justiției, fără existența unei hotărâri definitive a instanței judecătorești, aduce atingere unor drepturi și principii fundamentale:

- Libertatea de asociere politică este compromisă prin limitarea activității unui partid fără respectarea unui proces legal echitabil;
- Egalitatea în fața legii este încălcată, deoarece partidul în cauză este exclus temporar din competiția electorală fără o sancțiune definitivă și fără o procedură transparentă;
- Echilibrul între puterile politice și cele judiciare este perturbat, oferind guvernului un instrument de influențare a competiției electorale prin presiuni asupra partidelor politice rivale;
- Aceste aspecte afectează grav principiile democratice și funcționarea corectă a statului de drept.

4. Lipsa unui cadru procedural clar și garantat

- **Nu există prevederi clare care să stabilească dacă și în ce condiții poate fi aplicată măsura asigurătorie pe durata campaniei electorale;**
 - Nu este definită aria de aplicare a măsurii în raport cu partidul și cu candidații desemnați de către partid, ceea ce lasă loc interpretărilor discreționare;
 - Nu sunt prevăzute garanții procedurale suficiente pentru protejarea drepturilor partidului și ale candidaților, inclusiv posibilitatea unei apărări efective și a unui termen maxim de aplicare a măsurii;
 - Durata măsurii este legată de procesul pe fond, a cărui durată este imprevizibilă, ceea ce creează o stare permanentă de nesiguranță juridică.

Aplicație practică în cauză

În septă, Ministerul Justiției a solicitat instanței limitarea activității Partidului Politic „INIMA MOLDOVEI”, invocând Hotărârea CEC nr. 3993 din 17.09.2025 și un articol de presă ca temei factual.

- CEC nu a dispus sancțiuni directe împotriva partidului, limitându-se la un avertisment adresat Blocului electoral din care face parte;
- Nu există o constatare definitivă, nici din partea organelor penale, nici a CEC, privind o finanțare ilegală a partidului;
- Aplicarea măsurii asigurătorii în contextul alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 ar conduce practic la excluderea partidului și a candidaților săi, încălcând astfel drepturi fundamentale garantate de Constituție și punând în pericol procesul democratic.

F. Concluzie și solicitări

Având în vedere toate argumentele și premisele prezentate, se poate observa că prevederea legală contestată aduce atingere gravă și nejustificată drepturilor fundamentale garantate de Constituție, precum și standardelor internaționale enunțate în jurisprudența CEDO.

Aplicarea măsurii asigurătorii, fără criterii clare, transparente și fără o hotărâre definitivă, afectează în mod direct dreptul fundamental la participarea liberă și egală în alegeri, punând sub semnul întrebării esența procesului democratic. Durata incertă și efectele severe ale acestei măsuri conduc la un regim de imprevizibilitate și arbitrar, ceea ce contravine principiului legalității și dreptului la un proces echitabil.

Mai mult, intervenția disproporționată a autorităților executive în procesul electoral, prin limitarea activității unui partid politic fără evaluare judiciară definitivă, subminează echilibrul instituțional și principiul separației puterilor în stat, fundament al unui stat democratic și al statului de drept.

În lumina acestor aspecte, solicităm respectuos Înaltei Curți să garanteze protecția drepturilor constituționale și a angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova, declarând neconstituționalitatea prevederilor care permit aplicarea măsurilor asigurătorii în condițiile descrise. Aceasta va asigura protecția drepturilor fundamentale și integritatea procesului electoral, consolidând în același timp încrederea publică în instituțiile democratice și respectul față de statul de drept.

Prin urmare, **solicităm:**

1. A admite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate
2. A declara neconstituțional art. 21 alin. (3²) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Subsemnatul, Fadii Nagawzchi în calitate de reprezentant al autorului sesizării, declar că informațiile prezentate Înaltei Curți sunt veridice

Cu respect

23.09.2025

Dosar nr. 2-15/25
2-25134628-02-2-19092025

ÎNCHEIERE

23 septembrie 2025

municipiul Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componența:

Președintele ședinței, judecător
judecători
Grefier

Pulbere Ruxanda
Constantin Roșca și Roman Pascari
Ionela Muturniuc

soluționând în ședință publică cererea înaintată de Fadei Nagacevschi, în interesele Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, intervenienți accesorii Comisia Electorală Centrală și Serviciul de Informații și Securitate, privind limitarea activității partidului politic,

a c o n s t a t a t :

1. La data 19 septembrie 2025 cu cerere de chemare în judecată s-a adresat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, intervenienți accesorii Comisia Electorală Centrală și Serviciul de Informații și Securitate, privind limitarea activității Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei” pe un termen de 12 luni.
2. În cadrul ședinței de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, Fadei Nagacevschi, reprezentant al pârteii Partidul Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, a înaintat o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate privind verificarea corespunderii prevederilor art.21 alin. (3²) *”Luând în considerare gravitatea încălcărilor admise de către partidul politic, existența unui pericol real și iminent de producere a unor consecințe iremediabile pentru valorile democratice și pentru ordinea de drept a Republicii Moldova prin continuarea desfășurării activităților ilegale ale partidului politic, Ministerul Justiției poate cere instanței de judecată să dispună, în calitate de măsură asiguratorie, limitarea activității partidului politic pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond, prezentând, în acest sens, argumentele și probele care să ateste situațiile respective”*, cu prevederile art. 23 alin. (2), 38, 41, 54 din Constituție.
3. În ședință, Constantin Cachița și Daniel Pantea, reprezentanții al Ministerului Justiției au obiectat în privința admiterii cererii și au solicitat respingerea acesteia.
4. În ședință, Diana Hamâc, reprezentant al Comisiei Electorale Centrale, a obiectat în privința admiterii cererii și au solicitat respingerea acesteia
5. În ședință, Radu Frija, reprezentant al Serviciul de Informații și Securitate, a obiectat în privința admiterii cererii și au solicitat respingerea acesteia.

6. *Examinând în ședință publică cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, audiind reprezentanții părților, studiind materialele dosarului și înscrisurile anexate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru consideră necesar de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, din următoarele considerente.*
7. În corespundere cu art.12¹ alin.(1) Cod de procedură civilă în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.
8. Conform art.12¹ alin.(2) Cod de procedură civilă, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții.
 - a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
 - b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
 - c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
 - d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.
9. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.
10. Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîna pledoariile.
11. Instanța de judecată reține că, la pct.72 din Hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova este menționat că pornind de la faptul că norma sesizată prin intermediul instituției excepției de neconstituționalitate este supusă controlului de constituționalitate aplicativ la un caz concret dedus instanței de judecată, procedura rezolvării excepției de neconstituționalitate constituie un control concret de constituționalitate.
12. Pct.74-75 din Hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 menționează, că procedura de soluționare a excepției de neconstituționalitate presupune parcurgerea a două etape distincte: etapa judiciară, premergătoare, ce constă în invocarea excepției de neconstituționalitate în cadrul unui proces aflat pe rolul unei

- instanțe judecătorești și pronunțarea judecătorului asupra acestui incident procedural, finalizată eventual cu sesizarea Curții Constituționale.
13. Curtea a reținut că la prima etapă, rolul determinant aparține judecătorului ordinar, care, în cele din urmă, dispune ridicarea excepției de neconstituționalitate. Acesta poate fi numit „primul judecător constituțional”, care în procesul de aplicare a legii sesizează aspectele de neconstituționalitate.
 14. Curtea a mai specificat la pct.82 din Hotărîre că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărîre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.
 15. Suplimentar Colegiul judiciar reține că, potrivit prevederilor art. 24 din legea RM nr. 317 alin. (1) – (4) din legea RM nr. 317 din 13.12.94 cu privire la Curtea Constituțională, Curtea exercită jurisdicția la sesizarea făcută de subiecții stabiliți de prezenta lege, în condițiile Codului Jurisdicției Constituționale. Sesizarea trebuie să fie motivată și să corespundă cerințelor prevăzute în Codul Jurisdicției Constituționale. Sesizarea este semnată de șeful organului în al cărui nume este făcută. Modelul sesizării și modul depunerii ei sînt prevăzute de Codul Jurisdicției Constituționale.
 16. Colegiul reiterează, că urmează a verifica întrunirea condițiilor stabilite de curte la pct.82 din Hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 nr. 2 din 09.02.2016. Verificarea respectivă este posibilă în condițiile în care semnatarul respectă condițiile impuse pentru depunerea sesizării.
 17. Totodată, prin Hotărîrea nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a statuat că, în sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20, 115, 116 și 134 din Constituție, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.
 18. Sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției de neconstituționalitate intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția de neconstituționalitate este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărîre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.
 19. La caz, verificînd întrunirea condițiilor enumerate mai sus, Colegiul judiciar constată că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția de neconstituționalitate este ridicată de

reprezentantul uneia din părți, împuternicit în conformitate cu prevederile art. 80, 81 din Codul de procedură civilă; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

20. Din aceste raționamente, Colegiul judiciar ajunge la concluzia de a admite cererea înaintată de Fadei Nagacevschi, în interesele Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate privind verificarea corespunderii prevederilor art.21 alin. (3²) din Legea privind partidele politice și a transmite sesizarea Curții Constituționale.
21. În conformitate cu art.art.12¹, 269-270 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

DISPUNE :

Se admite cererea înaintată de Fadei Nagacevschi, în interesele Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate privind verificarea corespunderii prevederilor art.21 alin. (3²) din Legea privind partidele politice, și anume *”Luând în considerare gravitatea încălcărilor admise de către partidul politic, existența unui pericol real și iminent de producere a unor consecințe iremediabile pentru valorile democratice și pentru ordinea de drept a Republicii Moldova prin continuarea desfășurării activităților ilegale ale partidului politic, Ministerul Justiției poate cere instanței de judecată să dispună, în calitate de măsură asiguratorie, limitarea activității partidului politic pe perioada examinării cauzei, până la pronunțarea în fond, prezentând, în acest sens, argumentele și probele care să ateste situațiile respective”*, cu prevederile art. 23 alin. (2), 38, 41, 54 din Constituție.

Se remite Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate formulată de Fadei Nagacevschi, în interesele Partidului Politic Partidul Republican „Inima Moldovei”.

Încheierea nu este susceptibilă de atac.

Președintele completului, judecător

Ruxanda Pulbere

Judecătorii

Constantin Roșca

Roman Pascari